

Budapest, 1877.

13. szám.

Márczius 29.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

A keresztény szellem hathatós fegyverei.

A méltányosság alkalmazása legbiztosabb eszköz arra, hogy a társadalmi életben tapasztalható káros kénkövetések lassanként megfosztassanak a tovább burjánzástól. — Ahol mutatkozik valami jó mag, azt nem szabad mellőzni, vagy eldobni azért, mivel nem a legjobb. Ápolni kell azt, hogy gyökeret eresztszen, s ha egyszer zöld ágai nőttek, szépen addig nyesegetni, míg megkapja azt az alakot, melylyel keresztény erkölcsünk rózsás kertjébe beillik.

Nagyon gonosz ez a mi társadalmunk az igaz, csaknem ki van egészen forgatva keresztény jellegéből. Az erkölcsi fogalmakban tapasztalható zavar oly mérvet öltött, hogy már-már komolyan veszélyeztetve láttuk azon magasztos alapelveket, melyeken a keresztény társadalom nyugszik.

De mindennek dacára merülnek fel oly jelek, melyekből világosan kiderül, hogy még él az emberiség szívében a golgothai megváltás dicső emléke, mely égi varázs hatalmával a jó magot őrzi, melyből ismét ki fog virágozni a nemes erkölcsök szép bokrája, mint hajdanában, midőn leborulni Isten előtt, alázattal hajtani meg térdét, fejét, bűnbánólag verni vétke mellett kötelességnek és dicsőségnek tartatott. Midőn az áhitatost nem mosolyogta meg a materialismus hitelene, nem üldözte az Isten birtokára vágyakozó gonosz önzés.

Már nem egy körülmény arra mutat, hogy a társadalmi erkölcselenség deliriuma muló félben van, hogy a krisisen túl vagyunk, s a kifáradt emberiség vissza ohajtja azon szilárd alapokat, melyeket csak a vallás, a keresztény tanok nyújthatnak.

Ha csak a sajtó termékeit futjuk végig, melyek utóbbi időkben napvilágot láttak s a lapirodalmat, tapasztalni fogjuk, hogy nagy mérvben szaporodnak a jobb irányu erkölcsös könyvek; s hogy közlönyök, melyek az előtt mint dühtől elvakult ellenségek küzdöttek vallás, egyház és minden ellen, ami az erkölcsök meglazulásának gátat vethet, mintha csak kicserélték volna őket, szintén a vallásosság mellőzhetetlenségéről értekeznek és intik az embereket Isten tiszteletére, jobb erkölcsök gyakorlására.

E fordulat méltánylást érdemel és megkívánja, hogy szeretettel egyengessük a javulás ösvényét, hogy a hibák bevallásának szégyenkező keserűségeit enyhítsük szelidség által s kerüljük a folytonos szemrehányást azokkal szemben, kik már közel vannak ahhoz, hogy végleg szakítsanak tévelyeikkel.

Ki nagy betegségből üdül fel, annak karja alá kell a mankó, nem a hátára. Gyöngye idegeit kimélni kell, nem szabad folytonosan izgatni, ingerelni; mert vajmi könnyű a visszaesés. És a nemes szándékától elriasztott megtérő nagyobb esik vissza, mint az, ki először tévedett a kereszténytelen balfogalmak bűnös tilosába.

Szigoruan ragaszkodva az elvekhez, melyek valóságunk és hazaszeretetünk termő földjét képezik, haragunk nyilai csak azokat ériék, kik e földről távoznak, de akik közelednek, akik hozzák szívökben és agyukban az anyagot, melyből azon maguknak új hajlékot építsenek, azokkal bánjunk szépen, ne kényszerítsük minduntalan az átélt tévedés öntudatának szégyenpirját arcukra, ne zavarjuk folytonos szemrehányásainkkal a megbánás békítő érzetének üdvös működését, ne támaszszuk ismét életre a szívében

elhaló dacz rémes ördögét, ne hurezoljuk hajánál fogva vissza a helyes ösvényre, hanem vezessük szeretettel, a jónak hatalmába vetett erős bizalommal oda vissza, akkor hamarább s a tartósság biztosságával aratunk sikert.

A keresztény szellem leghathatósabb fegyverei: az igazság, méltányosság és szelidség; ezeket, ha gyakoroljuk azokkal szemben, kik a megtérés ösvényére léptek, bizalomteljesen fognak karjainkba sietni, míg ha folytonos keserű szemrehányásokkal, a multaknak való felhánytorgatásával fogadjuk őket, csak remegve fognak közeledni és minél közelebbről hallják szidó, haragos hangunkat, annál bátortalanabbakká lesznek, míg a gyöngébbek ismét megszaladnak. — Ezzel pedig nem érünk célra, nem szaporítjuk az Ur nyáját.

B. Jósika Kálmán.

A kiállhatatlan.

Elbeszélés.

Irtá

Szépfolud Ö. Ferencz.

(Folytatás.)

Nem tudtam okát adni; hanem éreztem, hogy én csak Mariskába lehetek szerelmes, ki pedig most is oly hidegen pillantott reám, mint a hangverseny után. Beszéltem néhány szót, de oly zavart volt, oly szótalan-ság fogta el, hogy jobbnak tartottam ismét a kissébbik »szépség«-hez fordulni. Vissza-visszatértem azonban Mariskához is, bár beszélgetéseim nem voltak oly formájúak, melyekkel magamat akár különösen szellemesnek, akár szeretetre méltónak mutathattam volna be.

— Nagysád jól mulatott a mult hangversenyen? Kérdém, hogy alkalmam legyen valamivel társalgást kezdeni.

— Mindig jól mulatok, mert ninesenek nagy igényeim. Örvendek, ha elvisznek s nem haragszom, ha ülve hagynak.

— Ebben az utolsó szerencsében ritkán részesülhet, én legalább gyakran kerestem föl szemeimmel, de egyetlen egyszer sem láttam ülni.

— A jótékony cél iránt tett fáradságomat, játékomat, mely ugyan rám nézve élvezet volt s csakis a közönségre lehetett fárasztó hallgatása, akarták az előzékeny fiatal emberek megköszönni, midőn annyit táncoltattak.

— Nem nagy megerőltetésbe került.

— Ki tudja? Voltak olyanok is, kik csak nagy elvétve fordultak hozzám. Az igaz, hogy ezek nem tartoztak a lekötöztetettek, sem a tüzöltők sorába.

— Nagysád igazságtalan ismerősei iránt!

— Mindenkinek úgy mérem az igazságot, az elismerést, ahogy megérdemli. Különbözik az, akik távol tartották magukat, nagy fájdalmat nem okoztak; mert hisz rám nézve táncos és táncos közt — ha jó — semmi különbség sincs.

— Szerencsése a jó táncosoknak, hogy ott van :

»ha jó«, mert e nélkül a rossz táncosok is elbizakodottak lehetnének.

— Ah! a rossz táncosok számba sem jönnek; a rossz táncosokat úgy képelem, hogy azok mindenütt ily ügyetlenek.

— Hisz jó nem lehet mindenik?

— Aki rossz táncos, az üljön a cukrász-boltba s ne ügyeljen ahhoz fogni, amihez nem ért, mert könnyen olyan neveltségessé válhatik, mint az az egyszeri ember, kitől azt kérdezték: tud-e hegedülni s azt válaszolta: »még eddig nem próbáltam, de meglehet, hogy tudok.«

Sokat megértettem a beszédből, még azt is, amit talán a szép hölgy nem is értett. Ugy tüntem föl, mint valami szenvedhetlen, kiállhatatlan ember, kinek minden mozdulata ügyetlen, neveltségessé.

A délután eltelt. Mariska velem rendkívül közönyösen beszélt, valahányszor felé fordulok, mindannyiszor finom pír surrant át ábrázatán. Meg voltam győződve, hogy boszúságból pirult el. Hazamenet karomat ajánlottam s Mariska kisasszony így szólt: »Csak bizalmas barátaimmal mehetnék karonfogva; sajnos, de ilyenekre még nem tehettem szert.« Odafordultam Lóri kisasszonyhoz s ő minden vonakodás nélkül fogózott karomba.

És én mégis csak Mariska kisasszonyba szerettem.

Ki tudná megmondani: miért?

Minél hidegebb volt irántam a szép leány, annál nagyobb hőiséget éreztem szivemben. Midőn lakásukig kísértük, hol szállva voltak, egész alázattal kérdeztem: ha szívesen fogad-e, ha látogatásomat teszem náluk? »Miért ne?« volt a közönyös válasz. Hiába volt közönyös, engem el nem riaszthatott.

Pár nap mulva már meglátogattam a szülővárosomhoz igen közel eső falun Gödrösököt. Az ur uradalmi ispán volt s nem kevésbé szíves ember. Nagyon jól fogadtak, sőt Mariska is kezet nyújtott, s örömét fejezte ki; de aztán egész délután alig lehetett vele beszélni. Ugyanekkor többen is voltak látogatóban; uradalmi irnokok, kisebb hivatalnokok és más fiatal emberek, kik iránt sokkal több előzékenységgel viseltetett. Oly jóízűen elbeszélgetett s nevetgéltem némelyikével, hogy a tizedrészével is megelégedtem és nagyon boldog lettem volna.

Csak hogy a szerelmesek nem oly bölcsőben vannak ringatva, hogy egyhamar ki lehetne rajtuk fogni. A szerelmeseket holmi hideg köszönések, pillantások, fogadások s másféle kifejezései a közönyösségnek nem egyhamar hozzák ki sodrúkból. A jóra való szerelmes ember, ha az ajtón kidobják, bemászik az ablakon és esés közben is, mint a macska, mindig csak talpra esik. Én is talpra estem volna, ha kilöktek volna is az ajtón; erre azonban semmikép sem kerülhetett a sor.

Mariska kisasszony hidegsége mellett mindig maradt okom, hogy Gödrösök házára látogassam. Ott volt Lóri kisasszony, a másik szép leány, ki ha magában állott, igen szépségessé is volt nevezhető; tehát míg Lóri kisasszony nyájas volt irántam, semmi okom sem jutott a kétségbeesésre. Pedig Lóri kisasszony roppantul szíves jó indulattal viseltetett irántam; először azért, mert épenséggel nem viseltetett irántam rossz

indulattal, továbbá azért is, mert látta, hogy nénikéje ugyancsak nem halmoz el szivességeivel, az udvariaságnak, felebaráti könyörületességnek vélt eleget tenni, ha nem ölt komor arcot látásomra. Áldottam is akkor mindennap ugyanannyiszor, ahányszor imáimba foglaltam Mariska kisasszonyt és kértem a jó Istent, lágyítaná meg kőkeményesü szivecskéjét. Azt hittem elbizakodásomért, mert kételkedtem valódi szeretetben, bánik így velem Mariska. Alávettem magamat kegyetlenségének és most már beismertem, hogy mennyire tévedtem. — »Oh! van, van szerelem! érzem hatalmát! beismerem!« kiáltottam föl valahányszor Mariskára gondoltam.

VI.

Már rég el kellett volna hagynom a helyet, hova csak ideiglenesen, szórakozás végett érkeztem; de nem tehettem. Elfoglaltatásaim a fővárosba hívtak s szívem a kis városkában marasztalt. Mindennap nem mehetvén látogatóba, beköszöntöttem legalább minden harmadnap. Senkinek kifogása nem volt ellenem, mert udvariasan, módosan viseltem magamat, mintha egyéb olvasmányom sem lett volna, mint a »finom társalgó.« Azt vettem észre, hogy ha Gödrös Mariska kisasszonyt nincs is szerencsém meghódíthatni, annyi bizonyos, az egész család részemen van. Ez a körülmény pedig nem kis reményt nyújthatott a sikerre nézve.

Egy ízben Mariska kisasszony, ki velem szemben nem igen szokott mosolyogni, nevetve mondá: »Nem tudom, önnek mi talizmánja lehet, de egészen meghódította szüleimet és Lórit is.« »És kegyed ezt oly nevetésesnek találja, Mariska kisasszony?« — »Valami elszomorítót nem látok benne, mert hisz én részemről — elhiheti — nem vagyok a meghódítottak közt.«

Ezek a nyilatkozatok épenséggel nem voltak biztatók. Hozzá még egy karcu finom modoru és külsejü számtiszt, ki mint volt katonatiszt a világot is beutazta, majdnem az operenciás tengerig, igen forgolódni kezdett Mariska körül, sőt egy reggel arra a hírre ébredtem föl, hogy Mariska kisasszony kezét is megkérte. Tudakozódtam minden felé, Margit hugomat is neki indítottam, hogy tudakozódjék Gödrösök rokonainál: mi igaz a hírben, mi nem? — Margit azzal a hírrel tért vissza, hogy a hír mostanság épenséggel nem volt suta, mert Beneseli Flórián számtiszt ur, kinek egy érdempénz is diszítette mellét, valóban megkérte Gödrös Mariska kisasszonyt, ki azonban pár napi gondolkozási időt kért.

Beneseli Flóriántól kértek gondolkozási időt, mégis úgy éreztem, mintha engemet tettek volna ki a siralomházba. E pár nap alatt nem csodáltam volna, ha minden ismerősöm összevész velem; mert harapófogóval sem tudtak belőlem valami vidám beszélgetést kicsikarni. A Damokles-kard én felettem függött, pedig Flórián ur várta!

Margit hugom már megsajnálta s látván reménytelen állapotomat, gyógyszerert akart beadni, melytől azt hitte meggyógyulok.

— Látod kedves barátom! nem voltál következetes, hogy szakítottál elveiddel és itt maradtál, sze-

relmes lettél. Neked sokkal jobb volna már Budapest utcáin bámulni a szép hölgyeket, mint itt hiába ábrándozni.

— Hiába?

— Azt hiszem.

— Roszul hiszed.

— Adott-e csak egy jelt, melyből az ellenkezőt következtethednél? Talán megmondta, hogy szeret?

— Nem kérdeztem, tehát nem is mondhatta.

— Órizkedjél, hogy megkérdezd.

— Talán kosarat fogok kapni?

— Azt nem tudom; de azt tudom Mariska rokonaitól, hogy téged művelt, eszes embernek tart, mégis »kiállhatatlanságodat« nem vagy képes előtte elenyészletni.

— Ha kiállhatatlan vagyok, igyekszem magamat előtte megkedveltetni! mondám.

Hugom fölfedezése még szerelmesebbé tett; különösen, midőn a pár nap elmúlt és Beneseli Flórián ur egy rengeteg nagy kosárral hagyta el Gödrösök házát. Sem a tiszt vitézség, sem nyájás s finom vonásai, sem az érdempénz meg nem menthették. Mariska igen finoman, de világosan bevallotta előtte, hogy még eddig senkit sem szeretett, azt hiszi nem is fog szeretni, szerelem nélkül pedig épenséggel nincs szándéka férjhez menni.

Ugyan e nap már ismét ott voltam látogatóban Gödrösöknél s Mariskát sokkal vidámabbnak találtam, mint azelőtt. Lóri kisasszony előtt kénytelen voltam kijelenteni, hogy egy-két napi gyöngékedem hátrálatott látogatásom megtételében s ő komolyan is fogadta melegségemet, míg Mariska kisasszony ajkain gunyosoly vonult át, melyre nem is felelhettem.

A délután jól telt. A fiatal leánykák több barát-nője volt jelen s mindenféle tréfával, játékokkal üztük az időt, melyet különben üzni sem kellett, mert rohant magától is. Sokszor akartam bátorságot venni, hogy Mariska kisasszonytól megkérdezzem, valóban oly kiállhatatlannak talál-e, mint mondják? de bátorságom elhagyott. Egyszer amint a zongorához ült s játszott, én is melléje kerültem. Valami csárdást játszott és én kértem ismétlje el. Meg is tette; de midőn kértem, játsza el újra, felugrott s oly erővel csapta be a zongorát, hogy azt gondoltam a zongora teteje változott át Damokles karddá, mely ezennel fejemre csapódott.

— Ön azt hiszi, gunyját nem veszem észre? Csak van annyi belátásom, hogy fölismerjem, miszerént játékom kegyednek semmi élvezetet sem nyújhat s ha mégis kívánja, akkor csak gunyolódni akar velem!

— Nagyon csalódik kedves kisasszony, ha azt hiszi, hogy ez uttal nem téved. Az igaz, hogy kegyed nem Liszt vagy Rubinstein s azt nem is mondtam — mert hizelegni nem szoktam — de azért engedje meg nekem hogy a kegyed érzéstarti játékában részemről jobban gyönyörködhessem, mint akár a Lisztében. Az izlés sokféle; vessen meg, csak ne kételkedjék szavaim őszinteségében.

— Köszönöm! — viszonzá Mariska gunynyal s földre ült barátnői közé. Nem beszélhettem vele egész délután.

Az ozsonna után a hölgyek a kertbe mentek ki,

hogya a virágok illatában még kellemesebben folyjon az idő. Mindenik fiatal ember egy-egy hölgyet vett karon s én Mariskához futottam, hogy kiengeszteljem. »Köszönöm uram! Nem szeretem a karonfogva járást,« mondá és elszökdecélt előlem a kertbe. Hugomnak mégis igaza lehet, gondoltam, ez a leány csakugyan a legszenvedhetlenebb embernek tart engemet s ezt világosan igyekszik értésemre is adni. Felfogadtam, hogy még teszek egy-két kísérletet.

A kertbe érve egyre-másra tért a beszéd. Voltak akik különböző »kunst«-okat mutogattak. Én Mariska kis tenyerén akartam valamit produkálni és kértem, adja ide kezét, mit ő azonban így háritott el magától:

»Hisz ezt a produkeziót ön más kezén, például a Lóri kezén is végbeviheti!« s ezzel elfordult tőlem s én Lóri kisasszony kezén voltam kénytelen elprodukálni, míg Mariska más fiatal emberek közt csevegte el az időt.

Elkeseredve fordultam Margit hugomhoz, ki látta a jelenetet. »Igazad van, mondám, ő nem szeret, ki nem állhat engemet!«

VII.

Siettettem elutazásomat, mert láttam, hogy nincs mit keresnem ezen a helyen. Bármint igyekszem, bármint töröm is magamat, a jéghideg szívet meg nem indíthatom. Beneselinek, a Flóriának igaza volt, midőn a kapott kosár után felkiáltott: »Nem is jég szívű ez a leány; hanem valóságos jéghegy!«

Képtelennek tünt fel előttem, hogy bármily melegen érezek is, egy jéghegyet felolvasztani mégis képes legyek. Sohajtások, epedező pillantásokkal nem fogok czélt érni. Közönnnyel is próbálkoztam, de ez sem vezetett eredményhez. Egyszer ugyanis egy házi mulatságon, midőn már Mariska igen sokszor megköszönte tánczomat, én is vettem bátorságot és mielőtt egyszer körülperdültünk volna a teremben, helyére vezettem Mariskát. Ekkor láttam először, hogy a jéghegy szikrát hányt. Megharagudott reám, mert ehhez nem volt szokva; ő szokta eddig a tánczot megköszönni, neki nem köszönte meg senki. Én mindenesetre örvendtem, hogy egy kissé haragosnak is láthattam, mert ezáltal is szünni láttam közönyét. Egy óra mulva azonban az egésztest feledni látszott s úgy tett, mintha misem történt volna; sőt, midőn bocsánatot kértem, hogy talán megsértettem, csipős gúnynyal válaszolta:

— Meg vagyok győződve, hogy ön csak azért hagyott ott a faképnél, mert látta, mily kellemes reám nézve, ha mással tánczolhatok. Ez udvarias előzékenységéből azonnal megismerem a fővárosi embert.

»Fussunk, fussunk e helyről!« kiálték föl hugom előtt, midőn otthonn megpihenhettem.

Higgadtan elmondtam Margitnak mindent, mi velem történik. Szegény vigasztalt, ahogy tudott s amellé megjegyezte: nem ujság előtte e következmény; előre megmondta mi fog következni — s ugyis történt.

Épen az nap, midőn az esti vonattal el akartam utazni, jöttek Gödrösék ismét látogatóba Margit hugomhoz, s midőn meghallották utazási szándékomat, sajnálatukat fejezték ki, hogy a társaság egy kellemes em-

berrel meg fog fogyni. Ami épen szokatlan volt előttem; Mariska is ohajtását nyilvánítá az iránt, ha még pár napig maradnék. Egészen el voltam ragadtatva s azonnal beleegyeztem a maradásba.

Későbbre a pamlagon helyet foglaltam Mariska mellett s míg Margit hugom zongorázott és a többiek hallgatták, én, »aki mer, nyer« elvnel fogva szívügyeimről akartam beszélni, de úgy jártam, mint a rosz felolvasó: publikumom a befejezés előtt elhagyott. Az az Mariska fölkelt s a zongora mellé ült.

Még sem hagytam magamat, s alig távoztak a vendégek, leülék iróasztalomhoz és a következő levelet fogalmaztam, melyet azóta másolatban is megtartottam. Most elmondhatom, így hangzott:

»Tisztelt nagysád! Százszor akartam szólni; de részént a nyelvem, részént az alkalom vonta meg tőlem a szolgálatot. Most azért folyamodtam a tollhoz, mert nincs elég időm, hogy még tovább is alkalomra várjak, pedig újabb bizonytalanságban maradni nem akarok, azt tartván: a kétes jónál még jobb a bizonyos rossz.

»Tisztelt nagysád talán nem is sejtí: mi mondani valóm van nekem, mit még el nem mondtam. Csakhogy még semmit sem mondtam el. Szemem, sohajtásom s fel-tűnő érdeklődésem rég gyaníttatják a szívemben lap-pangó érzelmet; szavakkal azonban kifejezni nem voltam képes. Ha nagysád rám nézett, csak szemléle-tébe merültem, minden egyébről megfeledkeztem. Pe-dig szeretem első pillanat óta.

»Tisztelt nagysád talán azt kérdezhetné: mi bizatott engem e vallomásra? A remény! Semmi más csak a remény! Hisz nagysád mindenki iránt volt oly szives, sőt szivesebb, mint irántam; hisz nagysád mindenkiel bizalmasabban társalgott, hisz nagysád mindenkit rokonszenvesebb lénynek tart nálamnál; hisz nagysádról azt is híresztelték, hogy rólam azt mondta: »kiállhatatlan ember«, s én mégis vallomást teszek. Mi oka lehet annak? Megmondom.

»Én nagysádat szeretem és becsülöm. Érzem ma-gamban a vágyat s képességet, hogy lehetőleg boldo-gíthassam. — Másnak megtetszhetett gyönyörű szája, szobrászi szép alakja, kifejező szeme, — nekem egyszerű, igénytelen, hiúságtól ment lény, megvallom, nekem még a nagysád hidegsége is tetszett és tetszik. Ebből vettem észre kiolthatatlan szerelmemet.

»Nem tudom kinevet-e nagysád vagy komoly meggondolásra méltatja szavaimat? Ha semmi értéket nem tulajdonít vallomásomnak, akkor égesse el e hiába-való szavakat, hogy muljék el minden, mint az elégett papír. — Málhám rendben áll s én elutazom, és többé nem fog rólam hallani. Ha azonban megfontolás után elmondja magában: annak a becsületes embernek érzelme nem megvetendő, ha azt hiszi, hogy van annyi értékem, hogy szememet reménnyel vethetem kegyedre; ha gondolja: nem vagyok vagy nem lehetek nagysád előtt kiállhatatlan és bizik a boldog jövőben, melyét szerelmemmel, gyöngédségemmel s egész ügyekezetem-mel Mariska kisasszony számára teremteni vágyom, akkor holnapi bucsum alkalmával tűzzön keblére egy nefelejts-bokrétát.

»Nem kérem minden szentre, hogy könyörüljön, csak arra kérem: legyen őszinte! Ha viszonzhatja

ézelmemet viszonozza; ha pedig csakugyan ki nem állhat, bocsássa meg tolakodásomat, mely nem meg-rögzött rossz szokásom, csak kivételesen éltem vele, nem akartam nagysád köréből távozni, hogy végre meg ne tudjam: remélhetek-e, vagy sem?

»Azt hiszem, találhatott delibbet, szebet; ki több fénynyel övedzi; de olyat, ki tartósabb gyöngédséggel s maradandóbb szerelemmel ölelje körül, mint e »kiáll-hatatlan« ember, arról meg vagyok győződve, hogy olyat nem talál. Isten nagysáddal vagy a bizalmasabb viszontlátásig, vagy — örökre. Bármikép is tartja meg emlékemet. Én örökre szivembe zárom kegyedet.«

Ezt a levelet egész éjjel fogalmaztam, míg végre befejezhettem. Így sem voltam vele megelégedve, de annyira-mennyire mégis megnyugodtam benne. — A hányszor a levélre néztem, annyiszor ötlött a szemembe

összpedgyászolt holmim, mely a szoba közepére ki volt téve. Már Margittól is elbucusztam, hogy a leg-halványabb remény maradjon számomra.

Másnap póstára adtam a levelet és forró könyeket hullattam már előre, mert meg voltam győződve, hogy azt a nefelejts-bokrétát ugyan inkább látja meg bárki, mint én. De legalább nyugodt a lelkismeretem, s ha elpusztulok, nem pusztulok el gyáván. Fogózzunk bele az utolsó szalmaszálla is, hátha megmenekülünk. Volt egy magyar ezredes, kit a csatában a halált hozó golyó ellen egy szerelmes levél mentett meg, melyet zsebé-ben tartogatott. Miért ne menthetne meg engem is egy szerelmes levél?!

For ever!

A levél utazott Mariska felé.

(Folytatása következik.)

T Á R C Z A.

Illem-látogatások.

(Tárczacsevegés.)

I.

(Folytatás.)

Sokan megátkozták már azon embert, ki az ugynevezett Anstands-visite feltalálója volt. Valamely városba teszed át állandó lakásodat önként, vagy kinevezés folytán, — kiváltképen ha azon város provinciális, még be sem rendezkedtél kellőleg, már is nyakadban van az első nyög, — az illemlátogatás terhe. Az emberek, mielőtt lábadat a határra tetted volna, már előre tudják ki vagy, mi vagy, mi a jövedelmed, van-e felséged, hány gyermeked van sat. Meg lehetsz győződve, hogy ha ezer példányban előre küldöd biographiádat nyomtatásban, nem ismernek meg inkább, mint enélkül. A kíváncsiság a legügyesebb rendőr a világon. Tehát megjössz, ott vagy. Most kezdődik sorban a tortura. Be kell magad mutatnod minden jobb társaságban, — el kell mondanod ki vagy, mi vagy, van-e felséged, gyermeked sat. Ezt természetesen már mindenki tudja, de hát kíváncsi ajkaidról hallani. Hónapokba kerül, míg az emberek elismerik, hogy valóban az vagy, aki vagy. Akinél nem voltál, az nem ismer. S ha saját édes apád lenne is, nem ismer, ignorál, mert még nála nem voltál. Minél nagyobb, hatalmasabb, tekintélyesebb az, kinél e gyönyörűséges látogatást el nem végezted, annál nagyobb az apprehensió. Ha épen komolyan gondolkodol s azt tartod, hogy egyformán terhes mint nevetséges dolog hónap-számra mindig más- és másnál megjelenni, ugyanazt a hiábavalóságokat elmondani, nem lehetsz kétségben, hogy sokan ügyetlennek, bárdolatlanoknak, legtöbben pedig miveletlennek fognak tartani. Egy különben igen okos s derék embertől hallám, midőn egy jövevényt jeles tulajdonai miatt előtte magasztalólag felemlíték; »Hallom, hogy azon ur igen jóra való ember, — ha nem nálam még nem volt.« És ez utóbbi szavak oly hangon voltak mondva, mely elárulá, hogy ama különben jóra való ember egy véghetetlen nagy — p a r a s z t.

Sorsod úgy hozza magával, hogy valamely hivatal, állást (nem méltóságot) kell keresned. Az ohajtott kegy sugarai azonban nem egy napból, hanem töméntelen apró csillagok-

ból törnek elő. Neked kötelességed bejárni valamennyit, kinek annyi része van is a befolyásból mint a mennyi igaz arany van a talmi aranyban. El kell menned valamennyihez, kezdve az elsőnél, végezve az utolsónál. Csak egy-kettőt hagyj ki, a szövényes láncszem megbomlott, s nincs az a madzag, mely e hibát jóvá tenné. Elmondod mindeniknek ugyanazt. Az elsőnél még habozol, a másodiknál már kellőleg formulázod a kérelmet, a harmadiknál kiczifrázod, a negyediknél már szónoki erővel adod elő, az ötödiknél már kívülről tudod, a hatodiknál már álmodva elmondod, a hetediknél s nem tudom hányadiknál már akár visszafelé elreccitálod. S ezt megkívánja valamennyi a miniszter-től le a kapusig. Régen történt, de úgy van, hogy Jean Paul még ama korban, midőn a nyomortól kezei elfagytak, egy kis hivatal után nézett. Nem kapta meg. Keservesen panaszkodott egyik barátjának. Az ismerve Jean Paul feltűnedező nagy szellemét, csodálkozott azon. »Voltál X. tanácsos ur ő nagyságánál?« kérdé. »Voltam.« »Hát titkárnál?« »Voltam.« »Hát irtokánál?« »Voltam.« »Hát az irtok feleségénél?« »Voltam.« »Hát ennek nagynénjénél?« — »Teremtő Isten — hát még ahhoz is mennem kellett volna?« »Természetes. A nagynéni pórázon vezeteti az irtok feleségét; a feleség parancsol férjének. Az irtok esetleg ipja a titkárnak. A titkár a tanácsos urnál mindenható. Már most ne csodálkozzál azon, hogy felsültél.« És Jean Paul sohasem kért többé hivatalt. Egy magyar gróf, nem mondom meg nevét, az olaszországi hadseregnél szolgált Radecky alatt. Kapitány volt ő már régen, s nem tudta tovább vinni. Sokszor rajta volt a sor, mégis mellőztetett. Elvégre is ráfanyalodott az illemlátogatás keserű szerepére, hogy már egyszer törzstiszt lehessen. Elment tábornokához, az az ezredeshez utasította. Elment az ezredeshez, az az alezredest ajánlá figyelmébe. Ment az alezredeshez. Az vállat vont s ajánlá, fordulna báró G. főhadnag-yhoz, ki nagy befolyású fiatal ember. A főhadnagy elneveté magát, midőn a gróf és kapitány előtte ohajait tolmácsolá. Utalt a — p r i v a t d i n e r j e r e. A kapitány mit tehetett mást, elővette a ficzkót a maga módja szerint. Az még nagyobbat nevetett s utalt a marschall — szobaleányára. A gróf most megérté a dolgot. Elment a mamzelhez, adott neki egy zwicki-puszit s előadta, mi járatban van. Egy hétre Radecky az illetőt kinevezte őrnag-y-nak. Az a zwickipuszi használt. Maga is elismeri, hogy anélkül maig is kapitány volna.

Apróságokon törnek meg a nagy dolgok. Ez régi igazság. Meg kell hajolni e torturák alatt mindenkinek, ki czélt érni akar. A rideg bölcsészet itt nem ér semmit. Ha már a társada-

lom elfogadta a neveltséget, hiába minden panaszkodás annak szalonképessége fölött. Hanem a neveltséges egész valójában csak most következik.

M.

Tisztelt előfizetőinkhez!

Az ápril 1-jén beköszöntő új évnegyed alkalmából bátrak vagyunk bizalommal fölívni tisztelt előfizetőink becses figyelmét a »Katholikus Hetilap«-ra s kérni, hogy előfizetéseiket megújítani s ismerőseik között a lapnak új előfizetőket szerezni méltóztatnának.

A »Kath. Hetilap« kitartó buzgalommal törekszik betölteni azon feladatot, melyet maga elé tűzött s programmjában ígért, t. i. a katolikus családoknak mulattatva oktató közlönye lenni. E lap előfizetési ára oly csekély, hogy azt mindenki könnyen megszerezheti. Bizalommal kérjük tehát tisztelt előfizetőinket, kiknek alkalmuk volt meggyőződni e lap irányáról és belértékéről, hogy azt minél szélesebb körökben terjeszteni méltóztatnának. Vajha minden tisztelt előfizetőnknek sikerülne egy ujjal szaporítani pártfogóink sorát, hogy ekként lehetővé tétlenék a lapot beltartalmilag még értékesebbé tenni a munkaeörök fokozása által. A külföld s különösen Németország hasonirányú és tartalmu közlönyei sok ezerre menő előfizetőkkel bírnak, legyünk mi is azon, hogy elmondhassuk: ime van nekünk is virágzó katolikus lapirodalmunk.

Előfizetheti a lap élén foglalt feltételek mellett. E g e s z z e v i példányokkal még folyvást szolgálhatunk.

Á g o s t o n A n t a l, szerkesztő.

RÖVID HIREK.

— Legfelsőbb adományok. A király ő Felsége a pruszkai izraelita imaház és a tetéleni ref. templom fölépítésére 100—100 forintot, a malomházi (sopronymegyei) kath. templom építési költségeire 200 forintot, az udvarhelyi (somogy megyei) kath. kápolna és iskola fölépítésére 200 forintot adományozott magánpénztárából.

— Simor János bibornok hg-primás ő eminentiája különféle jótékony czélokra újabban 600 frtot adományozott s ezenkívül 1000 forinttal a képzőművészeti társulat alapítótárgyává lett.

— A székesfehérvári székesegyháznak a bibornok hg-primás ő eminenciája pompás püspöki pásztorbotot ajándékozott. A székesfehérvári püspöki megye ugyanis folyó 1877-iki évben megalapíttatása százados évfordulóját fogja szent István nap körül megülni, mely czélből illető helyen már eleve is megfelelő intézkedések tétettek. Ez alkalomnak köszöni kiválólag a székesegyház is azon leirhatlan szépségű s valóban egyházfejedelmi fényes ajándékot, melylyel a napokban meglepetett. Ugyanis hazánk biboros főpapja, Magyarország herceg-primása, miként sok más alkalommal úgy most is kegyelettel emlékezett meg szülő-városáról, Székes-Fehérvárról, egy gyönyörű püspöki pásztorbotot ajándékozván a székesegyháznak e felirással. »Templo cathedr. Albae Regal. ab erecta sede episcopali Centesimo Joannes Card. Simor olim ibidem Canonicus.« Maga az ezüst pásztorbot valóságos műkincs, vakító fényű arany futamatok, kéken ragyogó zománccok és csillogó drága kövek díszesen ékítik azt. A műkincsel egyesítve van a műizlés, nem hiában Lippert lovag ur eszménye után készült: méltán

van szinte a bot nyelére vésvé: »Jos. Lippert invenit.« A kincs a napokban érkezett Székesfehérvárra, közvetlen a megyés püspök Dulánszky Nándor ur ő mlga kezeihez küldetve, a primás gyengéd tartalmu és elérzékenyült hangon irt sorai kíséretében. S így nem csak a legbecsesebb anyagi, de legelső zsenge áldozatot is a primás tette le a székesfehérvári százados ünnepély kegyelet-oltárára, mely a püspök, a káptalan, sőt az egész pap-ság — és híveknek egyaránt a legnagyobb örömet szerezvén, méltán fogadtatott a leghálásb, osztatlan s tartós köszönet őszinte érzületével.

— Haynald Lajos kalocsi érsek ur ő excja a kalocsai érseki főgymnasiumnál egy a jezsuita atyák gondozására bizandó csillagdat állittat saját költségén s e végre minden szükséges intézkedést már megtett. A nagylelkű főpásztor egy f. hó 19-ikén kelt levélben értesíti ezen elhatározásáról a vallás-és közoktatásügyi minisztert, ki márczius 22-én kelt válaszában meleg köszönetet mond az érseknek, a hazai tudományosságának hozott e legujabb áldozatáért. A miniszterrel együtt a tudományok minden barátja és az egész haza hálaival fogadja ő excjának ezen nagylelkű tettét.

— Erdély ősz püspökét, Fogarasy Mihályt fájdalom csapás érte. Hón szeretett és feledhetlen emlékü nővére, néhai György József nemes Csikszék egykori táblabírájának özvegye, gyergyó-szent-miklósi Fogarasy Rozalia folyó hó 20-ikán élte 72 évében, rövid betegség után jobb létre szenderült. Életében egy jámbor és ájtatos keresztény nő példányaul szolgált. Áldás poraira.

— A feltámadás szent ünnepe, melyet a megváltás emlékére a keresztény világ e héten a földkerekség minden pontján, hová isteni Üdvözítőnk szent tanai eljutottak, egyenlő áhitattal és az örök Istenséget imádó hálaival megülni fog, kívánjuk őszinte szívből, legyen mindnyájunknak az öröm és megelégedés napja. Boldog ünnepeket!

— A vallás- és közoktatásügyi miniszter a Budapesten (köztelek) szervezés alatt levő és közelebb már megnyitandó »országos tanszermúzeum« főfelügyeletével Mayer Miksa keb. fogalmazót, felügyeletével pedig Girókuti P. Ferenczet, a gazdasági múzeum igazgatóját bízta meg.

— Egyházi előléptetés. Dr. Keszler Fülöp püspöki titkár a szathmári káptalan mesterkanonokjává kineveztetett.

— B. Jósika Kálmán megszűnt a »Magyar Állam« munkatársa lenni.

— Budapest közgyűlése a kereskedelmi társulat vasárnapi iskolájának 150 frtot, az angol kisasszonyoknak 100 frtot, s az Erzsébet-leányváháznak 1473 frtot adományozott.

— A képzőművészeti társulat legutolsó választmányi gyűlésében ismét több nagyobb alapítványt jelentettek be. Névszerént Albrecht főherceg ő fensége 2000 forintot adományozott a műcsarnok építési költségeire; gróf Apponyi Sándor és Fuchs Gusztáv ezer forinttal alapítók lettek; Bubics Zsigmond apát és Ráth György kétszázforintos alapítványukat kiegészítették ezer-ezer forintra; Vilmos főherceg és Bischitz Mór kétszáz forintos alapítók lettek.

— A Kisfaludy-Társaság könyvkiadó bizottsága megalakult s Majláth György országbíró elnöklete alatt ülést tartott, melyben intézkedés történt arra nézve, hogy a könyvkiadási vállalat mielőbb meginduljon. A kiadásra Ráth Mórral szerződtek. Az első évfolyam négy munkáját a következőkben állapították meg: Szász Károly »Salamon«-ja három részben; Gyulai Páltól: »Dramaturgiai tanulmányok«; Kemény Zsig-

mond: »Férj és nő« című regénye; végre »Elginbrod Dávid« angol regény Macdonaldtól gr. Leinigen Armin által fordítva. Az első évfolyam ára 6 forint lesz. — A Petőfi-Társaság is kiadta könyvkiadó vállalatára az előfizetési felhívást. A f. évben a következő munkákat adja ki: Endrődi Sándor költeményei, Jókai Mórnak szépirodalmi dolgozatai egy kötetben, Balázs Sándortól vig elbeszélések, gr. Zichy Géza költeményei s Vadnay Károlynak egy regénye. Az előfizetés díj egy folyamra 5 forint. Az aláírás a vállalatra három évre kötelez.

— Bars megye alispánja Bodó Lipót egy felhívásban a jölelkű emberbarátokhoz fordul, hogy Jasztraba inségben szenvedő lakosainak segélyezésére adakozzanak. Bármily csekély adomány köszönettel fogadtatik s annak idején általa nyilvánosan közzé fog tétetni. Az adományok Aranyos-Marótra küldendők.

— Háver Mihály boldogfalvi haszonbérő, ki sem olvasni sem írni nem tud, iskolai czélokra tizezer forintot hagyományozott. Ha — úgy mond — gyermekkori kedvezőtlen sorsa megfosztotta őt attól, hogy tanulhasson, ezen alapítvány által legalább eszközlője lesz annak, hogy a tanulás áldásaiban mások részesüljenek.

— Halálhírek. Fodor János volt mérnök-kari honvédszázados élte 65. évében Uj-Pesten. — Lenk Lajos, a »Viktoria« biztosító társulat felügyelője 61 éves korában. — Niczky Pál földbirtokos s volt honvéd alezredes Erdő-Tarcsán 53 éves korában.

— Rudolf trónörökös ő fensége augusztus 21-én tizenkilenc éves lesz s külön udvartartást kap; leendő főudvarmestereül gr. Pejachevics Miklós altábornagyot emlegetik, mint hírlík egy honvédtiszt is fog beosztani segédei közé. Ő fensége jelenleg haditengerészeti tanulmányok végett Miramaréba teszi át egy időre lakását, honnét mindennap Polába fog hajón menni. — Klischnig Eduárd, az ismert állatmimikus, 65 éves korában Bécsben meghalt. — A bécsi burgban f. hó 22-kén nagy udvari ebéd volt Vilmos császár 80-ik születésnapja alkalmából.

— A török parlamentet f. hó 19-én nyitották meg egy trónbeszéddel, melyet a szultán titkára olvasott fel. — Londonban a napokban ötödfélezer forintot adtak azon tölgyfa székért melyet állítólag Shakespeare használt, midőn drámáit írta. — Msr. Nardi, egykor uditore a bécsi nunciaturánál, Rómában meghalt. Kötöny férfi volt s a katolikus politikai lapok sok cikket közöltek tollából. — Vilmos császár nyolczvanegyedik születésnapját nagy fényvel ülték meg.

MINDENFÉLE.

Növények hosszú alvása. A natali fűvészkert igazgatója 1873-ban az adelaidei fűvészkert igazgatójának dr. Schomburgcknak nagy darab cypadaea-törzseket (Eucephalartos natalensis) küldött. Véletlen folytán a küldeményt tartalmazó ládát a melbournei áruaktárban feledezték s csak felév mulva küldték érte. Habár a szalma, melybe a növény burkolva volt, teljesen elrotthadt, dr. Schomburgck ennek daczára a törzseket nagy virágcserepekbe ültette s a tetszhalott növényt az üvegházba tette. Miután két egész évig voltak ott, anélkül, hogy életjelt adtak volna magukról, mint értéktelen holmit az állvány alá dobták. Mily nagy volt azonban a meglepetés, midőn felév mulva elkezdtek hajtani és pedig oly erővel, hogy a hajtás egy hó alatt öt angol lábnyit nőtt!

Társulati Értesítő.

A Szent-István-Társulat

1877. évi márczius hó 22-dikén tartott közgyűlése.

A központi papnövelde földszinti nagy terme f. hó 22-ikén délelőtti 9¹/₂ órakor válogatott és diszes közönséggel telt meg. A Szent-István-Társulat tartotta ezévi rendes közgyűlését. A püspöki karból mélt. Császk György szepesi püspök s Pauer János fölszentelt püspök voltak jelen. Főuraink közül ott láttuk a társulat buzgó elnökét gr. Cziráky Jánost, gr. Zichy Bódogot, gr. Györy Lászlót. Ezekon kívül igen szép számmal voltak képviselve a társulat fővárosi és vidéki tagjai egy az egyházi mint a világi rendből.

Az egyetemi templomban tartott szent mise előzte meg a gyűlést, mely pontban 10 órakor vette kezdetét. Cziráky János gróf ő excja, a társulat elnöke, üdvözlővén a jelenlevő főpásztorokat s a társulat többi tagjait, s a gyűlés vezetésére elnökül Császk György szepesi püspök ő méltóságát, mint a társulat egyik védnökét kérvén föl, — a lapunk mai számában olvasható, s a legmélyebb vallásos szellemtől áthatott beszédben indítványozta, hogy a pápa ötvenéves püspöki jubilaecuma alkalmából a társulat közgyűlése ő Szentségéhez hódoló feliratot intézzen, melynek közvetítésére a főmagasságu bibornok hg-primás lenne hódolatteljesen fölkérendő. Az indítvány a közgyűlés egyakaratu helyeslésével találkozott s egyhangulag elfogadtatott. A felirat készítésével Tárkányi Béla kanonok társulati alelnök bizatott meg.

Pauer János püspök indítványára egyhangulag elhatározatott, hogy a grófelnök megnyitó beszéde, melyet a jelenlevők annyi élvezettel hallgattak s annak mélyen vallásos szellemén annyira épültek, a társulati évkönyben egész terjedelmében közöltessék, hogy azok is olvashassák, kik azt közvetlen előadásból nem hallhatták.

Császk György szepesi püspök elnöki székét a következő szavakkal foglalta el: »Ő excja beszédéből értesültem csak arról, hogy más korosabb püspöktársam nem lévén jelen, a Szent-István-Társulat közgyűlésén ezuttal elnökölni én vagyok hivatva. Teszem ezt annál nagyobb örömmel, minél inkább át vagyok hatva a Szent-István-Társulat mai időben kétszeresen fontos feladatának magasztossága és üdvös volta által. Az emberi elme legszebb találánya, a sajtó legnagyobb része eltért nemes hivatásától: az egyéni úgy mint a közboldogság alapját képező igazság és erény hirdetésétől, és ehelyett a tévelynek szolgálatába szegődvén az emberi elmének és szívnek megzavarása által az emberiség legnagyobb kincsét: az igazságot és az erényt veszélyezteteti és az emberiséget oda visszaterelni törekszik, honnét azt a szent kereszt fénye kiszabadította. Ezen irány ellen küzdeni, a sajtónak ezen metelyeit ellensúlyozni a mai időben kétszeresen fontos és súlyos kötelme az emberiség minden igaz barátjának. Ezen szent kötelelemnek érzete hozott ma bennünket együvé; ezen szent kötelelemnek érzetével kérem le én mai működésünkre Isten áldását.« A közgyűlés élénk éljenzéssel fogadta a főpásztori gyönyörű nyilatkozatot.

Ezután Tárkányi Béla társulati alelnök tartott előadást a társulat működéséről az utolsó közgyűlés óta. Mindekelőtt azon alkalomból, hogy a társulat szerencsésen bevégezte Cantü Caesar nagyszerű »Világtörténelmének« magyar fordí-

tásu kiadását, előadásában kiterjeszkedik a nagynevű olasz tudós és világhírű katolikus író jellemzésére és nagy munkájának méltatására. Szelleműs értekezését — melyet lapunk egész terjedelmében közöl, — a jelenlevők mind végig feszült figyelemmel hallgatták s több helyen zajos tetszésnyilatkozatokkal kísérték. — Cantù Caesar-ról befejezvé előadását az alelnök, alkalmat vön ebből föl hívni a közgyűlés figyelmét, hogy Magyarország monumentális történetének megírására és kiadására vállalkozék a társulat, miután már egy közkedvességű kézikönyvet adott ki »A magyar nemzet történelme« által tagjainak s a nagy közönségnek. Ezután áttért a társulat irodalmi működésének s vagyoni állásának előadására, számokkal mutatván ki a társulat virágzó állapotát. Miután az alelnöki előadást lapunk ugys egész terjedelmében közölni fogja, fölöslegesnek tartjuk e jelentésünkben ezekre is kiterjeszkedni.

A közgyűlés általános helyesléssel fogadta az alelnöki előterjesztést, s határozatilag kimondá, miszerént: Magyarország monumentális történetének kiadására a Szent-István-Társulat örömmel vállalkozik; a kivitel módozatai iránt a szükséges intézkedések annak idején megteendők s előterjesztendők lesznek.

Somhegyi József főthi plébános indítványára egyhangulag elhatározatott, hogy IX. Pius pápa ő Szentsége életrajzát, püspöki jubilauma emlékére, irassa meg a társulat oly modorban mint VII. Pius pápaságának történetét legközelebb közmegeledésre kiadta.

A költségvetés 1877-re helybenhagyatott. A számvizsgáló bizottság jelentése az 1876. évi számadásról tudomásul vétetvén, a pénztárnoknak a fölmentvény kiadatni határozatott s buzgó fáradozásaiért a közgyűlés köszönte nyilvánított.

Ezután a tisztviselők választására kerülén a sor, mi az alapszabályok értelmében minden hatodik évben történik, a tisztviselők, Pauer János püspök ur indítványára, buzgó és sikeres működésök elismerésének kifejezése mellett, közfelkiáltással hivatalaikban újra megerősítették.

Az igazgató választmány kiegészítésére új tagokul megválasztattak: dr. Czobor Béla muzeumi őrségéd, Hidasy Kornél miniszt. osztálytanácsos, Luga László egri áldozár és szerkesztő, Madarász Ede magánzó, Pellet József papnöveldéi aligazgató.

Göndöcs Benedek apát békés-gyulai plébános kiemelésén az országban használt káték egyesítésének szükségét s az eziránt nyilvánuló ohajtást, indítványozza, hogy a Szent-István-Társulat tüzzön pályázatot a legjobb káté megírására s terjeszse a legjobbakat a nagyméltósági püspöki kar elé oly kérelemmel, hogy abból méltóztatnék böles belátása szerént a legjobbat elfogadni s tankönyvül helybenhagyni. Ha indítványa elfogadtnak, a püspöki kar által elfogadandó legjobb káté megírójának kellő jutalmazásához négyszáz forintot felajánl. A közgyűlés elismeri a káték egységesítésének szükségét s fölkerete püspök-elnök ur ő méltóságát, hogy kegyeskednék kifejezést adni a nagyméltósági püspöki kar előtt az eziránt nyilvánult közohajtásnak, mire ő méltósága a legnagyobb készséggel vállalkozott.

Göndöcs Benedek indítványt tett aziránt is, hogy az iskolai könyvtárak számára ajánlható könyvek sorozata állapíttassék meg azon bizottság által, mely a tanterv készítésével s a tankönyvek kiszemelésével a püspöki kar által megbiza-

tott. Rostaházy Kálmán ezen indítványt a maga részéről azzal toldotta meg, hogy a társulat ily könyvek megírásáról is gondoskodjék pályázat vagy megbízás útján.

Göndöcs Benedek indítványa a népiskolai könyvtárak számára kijelölendő könyvek iránt ama bizottsághoz utasittatik, melyet a népiskolai könyvek megállapítására a nmlgu püspöki kar kinevezett. Rostaházy kiegészítő indítványa pedig a népkönyvtárakban használható könyvek kiadása iránt a választmány figyelmébe ajánltatik.

Nevezetes momentuma volt e közgyűlésnek mélt. gr. Zichy Bódog beszéde, melylyel arra buzdítá hazánkfiat, hogy jun. 3-ra Rómába mennél többen zárandokoljanak. Felhozá, hogy ha annyi mágnás szeret külföldre menni, utazzék mint a magyar zárandoklat tagja, és ha Konstantinápolyba tudtak küldöttséget küldeni, a pápához is bizonynyal sokan fognak menni; ő mindenesetre elmegy, habár közel van a 70 évhez. (Viharos éljenzés.) Lelkesítő például felhozta, hogy Amerikából már 3 ezren jelentkeztek, holott onnan egy-egy ember utiköltsége legalább 3000 forintba kerül. (Perczekig tartó viharos éljenzés.)

A jegyzőkönyv hitelesítésére gr. Zichy Bódog és Ráth József apát kérésre föl.

Ezután a gróf-elnök ő exja megköszömvén a püspök ő méltóságának a gyűlés tapintató vezetését kérte, hogy adná főpásztori áldását a közgyűlés tagjaira. Mire a jelenlevők térden állva fogadván püspök ő méltóságának áldását, a közgyűlés lelkes éljenzés közt feloszlott.

Gróf Cziráky János,

kir. főtárnokmester, társulati elnök megnyitó beszéde a márczius hó 22-ki közgyűlésen.

T. közgyűlés! Midőn évi működéséről számot adandó, a társulati tagok részéről pedig számot kérve, a Szent-István-Társulat rendes évi nagygyűlését megtartja, áldást törekvéseire és buzdító serkentést munkálkodására áraszt magas személye s jelenlétével a főméltósági főpásztori egyházi s honpolgári érdemekkel tündöklő védnökség, melynek diszkoszorujából különösen hálakötelezetten mint körünkben megjelentet a szepes-egyházmegyei főnkelt szellemű püspököt tisztelhetjük, társulati alapszabályainknál fogva őt az elnöki szék elfoglalására és a tanácskozásk vezényletére felkérve, szintgy mint a többi megjelent egyházi méltóságokat és világi kitünőségeket hívó kebelből fakadó érzelmeikkel forróan üdvözlöm.

Közel 30 éve, hogy az akkori korszaknak válságos viszonyai közt nem elsurranó pillanatnyi ötlet, de hithűség s a vallás eredeti tisztasága megőrzésének égető szüksége csiráztatta az eszmét, mely a társulat létökének, akkor is, jelenben is alapját képezi: a mindenünnen tornyosuló, az elsüllyeszthetlen egyház hajóját idestova himbáló hullámok háborgató zivatarával való megküzdés, melyet a kereszténységnek magának, az egyház isteni eredetének és Istentől származó átszolgáltatót kinyilatkoztatásnak, hol merev tagadása, hol vakmerő ostromlása okozott. — »Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania!« Az ostrom az akkori időkben, a politikai átalakulások eleintén még fejletlen kibontakozásában indult meg minden pozitív vallás és főleg szent hitünknek harcot üzenve, mint még mai nap is — s kitünően jellemzi ezen támadásokat egy újabb latin költő gyönyörű verszetében: »Venales pretio linguae, mordatia scripta,

Folytatás a mellékleten.